

Akredytacja
Państwowej Komisji Akredytacyjnej
(Uchwała Nr 474/2010
z dn. 27.05. 2010r.)1111

Zadania rodziców i nauczycieli w rozwijaniu zdolności dzieci

Prof. dr hab. Anna Izabela Brzezińska

**Instytut Psychologii
Wydział Nauk Społecznych
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu**

Najpierw rozpoznanie: kto jest zdolny ?

- **Rodzice:** czy moje dziecko jest zdolne?
- **Rodzice:** czy nauczyciele mego dziecka są zdolni?
- **Rodzice:** czy dyrektor szkoły jest zdolny?

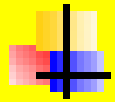
- **Nauczyciele:** czy moi uczniowie są zdolni?
- **Nauczyciele:** czy rodzice uczniów są zdolni?
- **Nauczyciele:** czy nasz dyrektor jest zdolny?

- **Dyrektor:** czy uczniowie mojej szkoły są zdolni?
- **Dyrektor:** czy rodzice uczniów są zdolni?
- **Dyrektor:** czy moi nauczyciele są zdolni?

Na czym polegają różnice między ludźmi pod względem zdolności ?

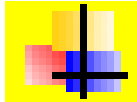
- + **różnice w typie układu nerwowego:** „szybcy” i „wolni”, „działacze” i „myśliciele albo marzyciele”
- + **różnice w ogólnym poziomie inteligencji:** ludzie są bardziej i mniej „bystrzy”, większość ma przeciętny poziom inteligencji, bardzo mało jest geniuszy oraz osób ze znaczną niepełnosprawnością intelektualną
- + **różnice w gotowości do uczenia się, w poziomie ciekawości, zainteresowania otoczeniem:** „eksperymentatorzy” i „czekający na gotowe”

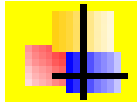
jest wybitna/y, ma talent w jakimś obszarze

ma wyraźne **talenty** w określonych obszarach

ma twórczość i wyjątkowość w sytuacjach

umie przystosować się do różnych sytuacji

**ZDOLNY
CZYLI
JAKI ?**

Dzieci typu: umie przystosować się do różnych sytuacji

Wzmacnianie poprzez:

- Włączanie dziecka w pomoc w różnych codziennych sytuacjach
- Dawanie wielu zadań, obowiązków
- Rozważne, tylko „z daleka” kontrolowanie
- Docenianie samodzielności
- Uruchamianie i wzmacnianie samooceny, a nie jedynie zewnętrzne nagradzanie

Stymulowanie rozwoju

poprzez:

- Nowe sytuacje
- Nowe osoby
- Nietypowe zadania
- Trudne zadania
- Zabawy oparte na wymyślaniu, fantazjowaniu
- Treningi twórczego myślenia
- Pytanie o zdanie, o opinię
- Pytanie o pomysły na rozwiązanie problemu

Dzieci typu: ma twórcze pomysły w różnych sytuacjach

Umie przystosować się do różnych sytuacji:

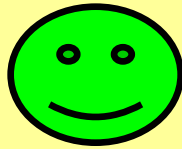
- wykorzystywanie jak najczęściej jego pomysłów
- włączanie w działania innych osób i grup – pomoc rodzeństwu, kuzynom, sąsiadom, kolegom
- rozwijanie poprzez udział w różnych zajęciach poza domem i pozalekcyjnych

Nie umie przystosować się do różnych sytuacji

- częste rozmowy na temat pomysłów, ich realności, skutków (np. pirotechnik, eksperymentator)
- wielka rozwaga przy ocenianiu i ew. karceniu
- pomoc w modyfikowaniu tych pomysłów i dostosowywaniu ich do warunków w domu, szkole, otoczeniu

Dzieci typu: ma wyraźne zdolności w kilku obszarach

- + ma twórcze pomysły w różnych sytuacjach
- + umie przystosować się do różnych sytuacji

- + ma twórcze pomysły w różnych sytuacjach
- + **nie umie przystosować się do różnych sytuacji**

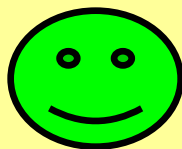
- + **nie ma twórczych pomysłów w różnych sytuacjach**
- + umie przystosować się do różnych sytuacji

- + nie ma twórczych pomysłów w różnych sytuacjach
- + nie umie przystosować się do różnych sytuacji

Dzieci typu: wybitna/y, ma talent w jakimś obszarze

- + ma twórcze pomysły w różnych sytuacjach
- + umie przystosować się do różnych sytuacji

- + ma twórcze pomysły w różnych sytuacjach
- + **nie umie przystosować się do różnych sytuacji**

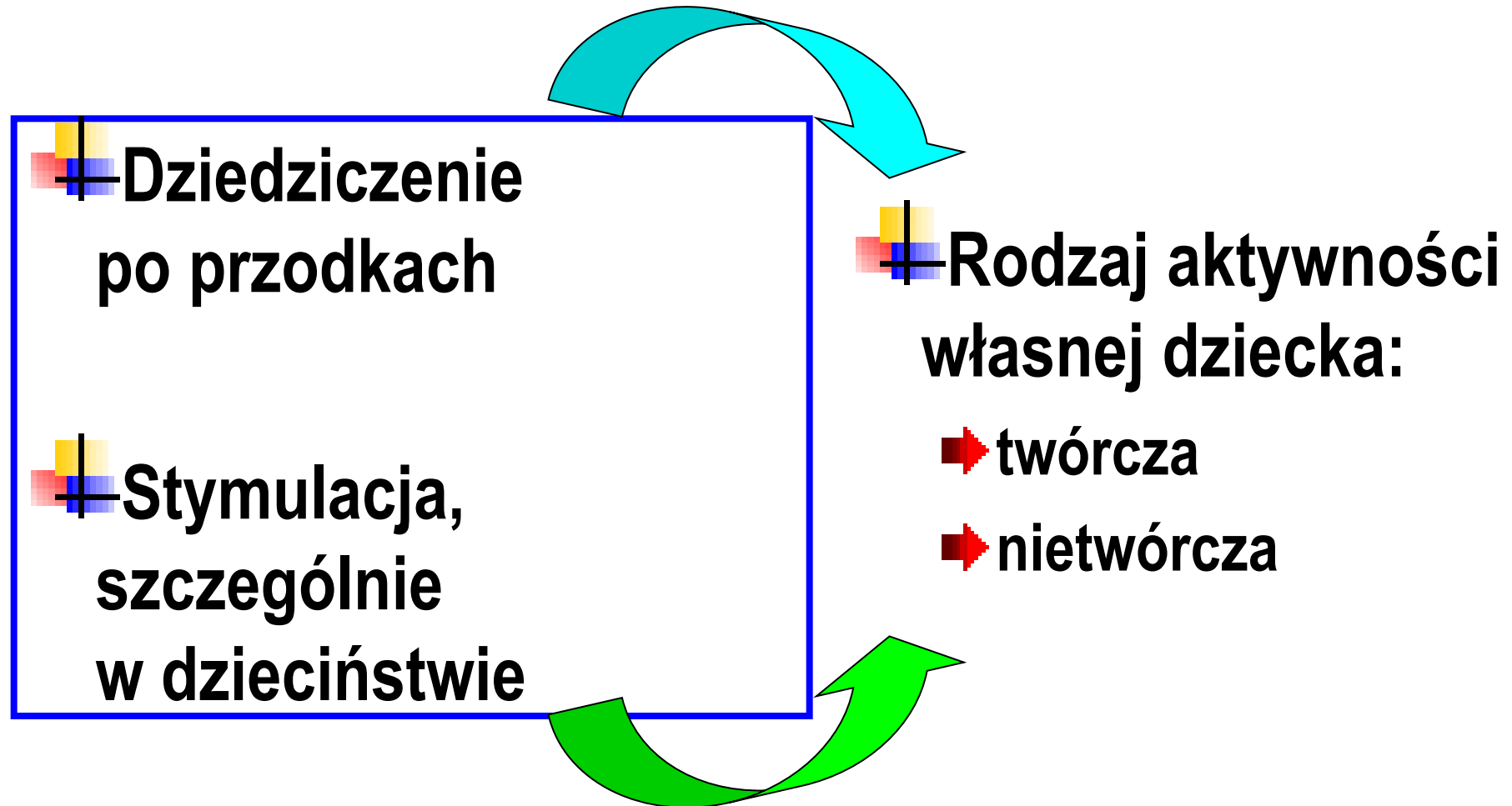
- + **nie ma twórczych pomysłów w różnych sytuacjach**
- + umie przystosować się do różnych sytuacji

- + nie ma twórczych pomysłów w różnych sytuacjach
- + nie umie przystosować się do różnych sytuacji

Skąd się biorą różnice między ludźmi pod względem zdolności ?

Wskazówki wychowawcze dla wszystkich dorosłych

Co szkodzi:

- nadmierne zawstydzanie
- zwracanie uwagi, karcenie przy świadkach
- ciągła kontrola
- poganianie
- porównywanie z innymi dziećmi lub dorosłymi
- zainteresowanie sprawami dziecka „od święta”
- przewaga kar i karcenia nad wyrażaniem zadowolenia

Co pomaga

- rozsądna swoboda
- dyskretna kontrola
- zawieranie umów z dzieckiem i ich przestrzeganie
- częste, codzienne rozmowy, „przy okazji”
- częste wyrażanie swego zadowolenia, także wobec innych, a dziecko jest tego świadkiem
- rozsądne materialne nagradzanie

Podstawowe zasady organizacji środowiska rozwoju sprzyjającego rozwojowi zdolności

- **Bogactwo i różnorodność** sytuacji, zdarzeń, kontaktów z ludźmi, z różnymi formami kultury wysokiej i niskiej
- **Mobilność** rodziców, rodziny, klasy, szkoły – kontakty rzeczywiste i poprzez internet
- Trudne sytuacje i zadania jako **wyzwania**
- **Wsparcie emocjonalne**
- **Wzmacnianie samodzielności**
- **Nagradzanie za dzielność**

Zadania rodziców i rodziny

- Utrzymywanie choćby sporadycznych kontaktów **z dalszą rodziną**
- Budowanie **więzi z sąsiadami**
- Włączanie się w życie **lokalnych wspólnot**, społeczności
- Podtrzymywanie **tradycji** rodzinnych, lokalnych, regionalnych
- Rozsądne kontrolowanie kontaktów dziecka **z rówieśnikami**
- Dbanie o to, by dziecko poznawało **bliższą i dalszą okolicę**
- **Czytanie i zachęcanie** do samodzielnego czytania, zadawania pytań, śledzenia bieżących wydarzeń, komentowania ich, wspólne buszowanie po internecie
- **Rozmawianie** z dzieckiem przy każdej okazji
- Nakładanie **obowiązków** na dziecko, stawianie przed **wyzwaniami**
- **Umożliwienie rozwijania** specjalnych zdolności, talentów – prywatni nauczyciele, instruktorzy, dodatkowe zajęcia grupowe, współpraca z innymi rodzinami, stowarzyszeniami, poszukiwanie sponsorów

Zadania szkoły: 3 x 2 rodzajów uczenia się

- uczenie się **od** nauczyciela (pokazuje rozwiązanie)
- uczenie się **z pomocą** nauczyciela (pomaga, gdy dziecko natrafia na przeszkody)
- uczenie się **razem** z nauczycielem (wspólne poszukiwanie rozwiązania)

- uczenie się **od** rówieśników (gdy są bardziej kompetentni)
- uczenie się **z pomocą** rówieśników (korzystanie z ich pomocy, gdy samemu nie daje się rady)
- uczenie się **razem** z rówieśnikami (wspólne rozwiązywanie problemów i radzenie sobie z przeszkodami)

Jaka szkoła ?

- ✚ Wysoka kultura organizacyjna szkoły dająca dyrektorowi, nauczycielom, rodzicom i uczniom poczucie bezpieczeństwa i szanująca autonomię
- ✚ Metoda projektów
- ✚ Praca w zespołach o różnych kryteriach doboru
- ✚ Praca indywidualna, w różnych parach, w zespołach o różnej wielkości
- ✚ *Tutoring* rówieśniczy (*peer-to-peer*)
- ✚ Włączanie dzieci w różne role w procesie edukacji w klasie i poza klasą, w szkole i poza szkołą
- ✚ Zadania domowe wymagające pracy zespołowej